

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

Із Парижа до Кройдона

По гарячому, розпеченому вересневим сонцем аеродрому Ле-Бурже до авіалайнера «Прометей» підходили пасажери. Літак мав вирушити до Кройдона за кілька хвилин.

Джейн Грей майже останньою зайшла в салон і сіла на своє місце № 16. Деякі пасажери вже пройшли через центральні двері повз комору-кухню і дві туалетні кімнатки у носову частину літака. Більшість місць уже були зайняті. На кріслах через прохід від Джейн чулася жвава розмова — найвиразніше звучав верескливий жіночий голос. Дівчина ледь помітно скривилася. Надто добре знала вона такі голоси.

— Господи... Неймовірно... Я й гадки не мала... Де, ви кажете? Жуан-ле-Пен? О так. Ні... Ле-Піне? Еге ж, така сама діра... Ну, *звісно*, давайте сядемо разом. Ах, не можна? А хто... Ага, вже бачу...

Зазвучав увічливий чоловічий голос, який, безпечно, належав іноземцеві:

— Із превеликим задоволенням, мадам.

Кинувши швидкий погляд, Джейн побачила немолодого чоловічка з пишними вусами і яйцеподібною головою. Той обережно пробирався від місця через

прохід навпроти Джейн. Дівчина ледь повернула голову і крадькома глянула на двох жінок, чия несподівана зустріч спонукала чемного незнайомця пересісти. Вона сама щойно приїхала з Ле-Піне, тому згадка про цю місцевість її зацікавила.

Одну з цих жінок Джейн дуже добре пам'ятала — у голові закарбувався її образ: за столом для гри в баккара¹ вона то нервово стискала перед собою пухленькі ручки, то розводила їх, а її акуратне — як у порцелянової ляльки — обличчя блідло й червоніло. Джейн спробувала видобути з пам'яті ім'я жінки. Хтось зі знайомих називав його, розказуючи про неї: «Це дружина пера, ага, але не справжня леді: колись вона танцювала в кордебалеті чи щось таке».

У голосі знайомої звучала зневага. То, мабуть, Мейзі говорила, елітна масажистка, яка вміла «знімати з тіла тягар втоми».

А от друга жінка, подумалося Джейн, була якраз «справжня» леді. Обличчя «коняче, але шляхетне», як вона для себе визначила. Утім, дівчина тут же й забула про двох паній, задивившись у вікно на аеродром Ле-Бурже. Там стояло кілька літаків — один із них скидався на велетенську металеву стоногу.

Дівчина вперто не дивилася тільки в одне місце — на крісло, що стояло просто навпроти неї. Там сидів молодий чоловік.

¹ Азартна гра в карти. — Тут і далі прим. пер., якщо не зазначено інше.

На ньому був ніжно-блакитний светр — а от вище светра Джейн погляду не підводила. Бо якби дозволила собі це зробити, то могла б випадково зустрітися очима з молодиком — а цього робити аж ніяк не годилося!

Механіки закричали щось французькою, і мотор заревів, потім стих, заревів знову... З-під коліс прибрали підпори, й аероплан рушив.

Джейн затамувала подих. Це був лише другий у її житті політ, і вона з захватом й острахом спостерігала за рухом машини. Здається... Здається, вони зараз в'їдуть у той паркан... Аж ні, аероплан відірвався від землі, злетів вище, вище, розвернувся — і от Ле-Бурже залишився далеко внизу.

Це був денний рейс до Кройдона. Крім двох пілотів і двох стюардів, на борту літака цього разу розмістився двадцять один пасажир: десятеро людей сиділо в носовому відділенні й одинадцятьоро — у хвостовому. Гул моторів ретельно заглушили — навіть не було потреби встромляти у вуха вату. А втім, для розмов у салоні було занадто шумно. Натомість можна було мовчки поміркувати.

Тож поки літак прямував над Францією до Ла-Маншу, пасажири у хвостовому відділенні снували думки — кожен свої.

Джейн Грей думала: «Я не дивитимусь на нього... Не дивитимусь... Краще не треба. Споглядатиму краєвиди за вікном і поміркую собі. Треба вибрати, про що міркувати. Це буде правильно. Я буду спокійна.

Почну з самого початку і буду міркувати до самого кінця».

Силою волі Джейн почала думати про «початок», як вона сама його назвала: купівлю лотерейних квитків «Айріш Свіп»¹. Марнотратство, звісно, але ж скільки приємного хвилювання.

Смішки і кпини від п'ятьох дівчат, із якими Джейн працювала в перукарні.

— То на що ти витратиш гроші, як виграєш?

— О, я вже знаю.

Плани, повітряні замки, усе без справжньої цінності.

І що ж? Джек-пот вона не зірвала, але сотню фунтів виграла.

Сотню фунтів.

— Раджу тобі половину витратити, а половину відкласти на чорний день. Гроші зайві не бувають.

— А я б на твоєму місці купила собі шубку — таку модну, першокласну.

— Та ні, найкращий варіант — поїхати в круїз!

Якусь мить Джейн готова була піддатися спокуси вирушити в круїз — але зрештою таки зробила те, про що мріяла від самого початку. Тиждень у французьких Альпах, біля підніжжя гори Ле-Піне. Серед її клієнтів багато хто збирався туди поїхати або щойно звідти повернувся. І поки прудкі пальчики Джейн перебирали чужі кучері, а її м'які уста виспівували звичні

¹ Irish Sweep — лотерея, запроваджена в Ірландії 1930 року на підтримку державних лікарень.

фрази («Подивимося, як тримається ваша завивка, мадам», «О, якого чудового відтінку ваше волосся, мадам», «Чудове було літо, правда ж, мадам?»), дівчина потай думала: «Чому, чорт забирай, я не можу з'їздити на Ле-Піне?» І от тепер вона могла.

Підібрати відповідний одяг було неважко. Джейн була однією з тих лондонських дівчат, які, працюючи в престижних закладах, уміють за смішні гроші роздобути наймодніші речі. А нігті, макіяж і зачіска в неї були бездоганні.

Джейн поїхала на Ле-Піне.

І от тепер — як сталося, що десять днів відпочинку на Ле-Піне звелися тепер у її думках до одного-єдиного дивного випадку?

Випадку за гральним столом. Джейн виділяла на кожен вечір невелику суму, щоб потішити себе азартною грою. Але більше, ніж планувала, ніколи не витрачала. Кажуть, що новачкам щастить, але Джейн якраз не щастило. І от на четвертий вечір за рулеткою дівчина готувалася зробити останню ставку. Досі вона обережно ставила на кольорові чи на якусь дюжину — трохи виграла, але більше програла. І тепер вагалася, стискаючи в кулаці гроші.

Ніхто досі не поставив на два номери — п'ять і шість. Може, їй спробувати щастя з одним із них? Який обрати? П'ятірку чи шістку? Що підкаже інтуїція?

П'ятірка — зараз випаде вона. М'ячик закрутився на барабані. Джейн простягнула руку. Поставила на шістку.

І саме вчасно. Інший гравець навпроти теж у цю мить зробив ставку: на п'ятірку.

— *Rien ne va plus*¹, — сказав круп'є.

М'ячик застукотів по барабану і спинився.

— *Le numéro cinq, rouge, impair, manque*².

Джейн мало не скрикнула з досади. Круп'є згрів ставки і приготувався віддати їх переможцеві. Чоловік, який стояв навпроти Джейн, спокійно мовив до неї:

— Чому не забираєте свій виграш?

— Мій?

— Ваш.

— Але ж я поставила на шість.

— Аж ніяк. Це я поставив на шість, а ви — на п'ять.

Він усміхнувся — дуже привітно. Білі зуби на за-смаглому, аж коричневому, обличчі. Блакитні очі, коротке кучеряве волосся.

Досі не вірячи своїй удачі, Джейн забрала виграш. Невже це правда? Може, спантеличено подумала дівчина, вона і справді поставила на п'ятірку? Із сумнівом глянула на незнайомця, а той спокійно всміхнувся у відповідь.

— Усе правильно, — мовив він. — Не забереш вчасно виграш — його заGREBуть чужі руки. Старий фокус.

Чоловік привітно кивнув і пішов геть. Дуже благородно з його боку, а то Джейн могла б подумати, що він віддав їй свій виграш, щоб познайомитися. Але той

¹ Ставок більше немає (*фр.*).

² Номер п'ять, червоний, непарний, малий (*фр.*).

чоловік не був схожий на ловеласа. Він був *добрий...* (І в цю мить сидить навпроти.)

А тепер усе позаду. Гроші витрачено, два останні дні (не надто захопливі) прожито в Парижі, і от вона летить додому.

Що тепер?

— Стоп, — сказала собі Джейн. — Немає чого думати, що буде далі. Від таких думок самі нерви.

Дві жінки раптом замовкли.

Джейн глянула на них через прохід. Пані з порцеляновим обличчям застогнала, розглядаючи свій зламаний ніготь. Подзвонила, і до неї негайно підскочив стюард у білосніжному костюмі.

— Покличте сюди мою камеристку. Вона в іншому відділенні.

— Гарзд, міледі.

Шанобливий і меткий стюард зник, а за мить підійшла молода темноволоса французженка в чорній сукні зі скринькою в руках.

Леді Горбері звернулася до неї французькою:

— Мадлен, подай мені багрянну марокканську валізку для косметики.

Камеристка пройшла до задньої стіни салону, де лежали скручені пледи й багаж, і повернулася з маленькою багряною валізкою.

Сесіль Горбері взяла її і відпустила камеристку.

— Це все, Мадлен. Валізку я залишу в себе.

Камеристка пішла. Леді Горбері відчинила валізку, обшукати всередині оксамитом, і дістала звідти пилочку

для нігтів. Потім прискіпливо подивилася в дзеркальце на кришці й легенько торкнулася обличчя — припудрила тут і там, а тоді ще й підвела помадою губи.

Джейн презирливо скривилася й відвела погляд.

Позаду двох жінок сидів коротун-іноземець, який поступився місцем леді зі «шляхетним» обличчям. Він навіщось закутався в шарф по самі вуха і, здавалося, заснув. Ніби відчувши на собі допитливий погляд Джейн, чоловічок розплющив на мить очі, але негайно їх знову склепив.

Біля коротуна сидів високий сивий чоловік із рішучим обличчям. На колінах він тримав відчинений футляр для флейти, а в руках — флейту, яку любовно протирав. «Цікаво, — подумала дівчина, — він не схожий на музиканта, радше на адвоката чи лікаря».

Позаду них сиділи двоє французів: один бородатий, а другий значно молодший — напевно, його син. Обидва жваво розмовляли, розмахуючи руками.

Пасажирів, які сиділи в тому самому ряду, що й Джейн, заступав від неї молодик у блакитному светрі — а на нього вона чомусь уперто вирішила не дивитися.

«Не можна так... так хвилюватися, ніби мені сімнадцять», — Джейн сама себе зневажала за несерйозні почуття.

А Норман Гейл, сидячи навпроти неї, думав: «Вона симпатична... Дуже симпатична. І не може мене не пам'ятати. Так засмутилася, коли ставки забрали. Я і більше віддав би, щоб побачити, як вона радіє

виграшу. Хитро я тоді придумав... Вона дуже симпатична, коли усміхається — такі здорові ясна, біленькі зубки... Чорт забирай, я втрачаю голову. Заспокойся, хлопче...»

І Гейл повернувся до стюарда, який схилився над ним із меню в руках:

— Мені, будь ласка, холодець із язика.

Графиня Горберзька думала: «Боже, і що ж мені робити? Усе котиться під три чорти — прямісінько під три чорти. Із цієї ситуації бачу один-єдиний вихід. Тільки б нерви не підвели. Невже я зможу це зробити? І як викручусь? Мої нерви просто ні до чорта. А все через кокс. І для чого було вживати? На моє обличчя дивитися гидко. А ще ця лисиця Венеція Керр, сидить тут і все паскудить. Завжди дивилася на мене так презирливо, ніби розчавити готова. Хотіла заграбастати собі Стівена. Але ж не вдалося! Ця її довгобрана пика діє мені на нерви. Точнісінько як у коняки. Ненавиджу цих спадкових аристократок. Господи, що ж робити? Треба вирішувати. Ця стара сучка таки зробить те, чим погрожувала...»

Графиня покопалася у валізці з косметикою і видобула звідти портсигар. Поки встромляла цигарку в довгий мундштук, руки її злегка тремтіли.

Її світлість Венеція Керр думала: «Дешева хвойда, от вона хто. На вигляд як лялька, а всередині — хвойда. Бідний Стівен... Якби ж йому лишень вдалося її спекатися...»

І теж полізла в сумочку по цигарку. Прикурила від сірника Сесіль Горбері.

Стюард сказав:

— Перепрошую, леді, тут не можна курити.

Сесіль Горбері вигукнула:

— Чорт!

Мсьє Еркюль Пуаро думав: «Вона симпатична, та дівчинка під стіною. Вольове підборіддя. Через що вона так хвилюється? Чому так уперто не дивиться на вродливого молодика навпроти? Вона точно думає про нього, а він — про неї... — Літак труснуло. — *Mon estomac*¹», — подумав Еркюль Пуаро і міцно заплющив очі.

Доктор Браянт, який сидів поруч, нервово протираючи флейту, думав: «Не можу. Не можу вирішити. Це поворотний момент у моїй кар'єрі...»

Схвильовано і ніжно він дістав свою флейту з футляра... Музика... У ній — прихисток від усіх тривог. Напівусміхаючись, він підніс флейту до вуст, а тоді знову поклав. Вусатий чоловічок поруч із ним міцно заснув. Коли літак трохи труснуло, той аж позеленів, бідний. Докторові Браянту, на щастя, не ставало зле ні на морі, ні в небі, ані в потягах.

Мсьє Дюпон *père*² схвильовано повернувся на кріслі й закричав до мсьє Дюпона *fils*³:

— Ні краплі не сумніваюся. Вони всі помиляються — і німці, й американці, й англійці! Усі неправильно

¹ Мій шлунок (*фр.*).

² Батько (*фр.*).

³ Сина (*фр.*).

датують доісторичну кераміку. От хоча б самаррські глечики...

Жан Дюпон, високий і нібито млявий блондин, заперечив:

— Але ж треба враховувати дані з різних джерел. Є ж Тель-Халаф, Сак'є-Гьоз...

Вони говорили, не вмовкаючи.

Арман Дюпон відкинув кришку пошарпаного дипломата.

— От поглянь на ці курдські мундштуки, виготовлені сучасними майстрами. Візерунки на них майже такі самі, як на кераміці п'ятого тисячоліття до нашої ери.

Захоплено змахнувши рукою, він мало не вибив із рук стюарда тарілку, яку той саме збирався поставити перед мсьє Дюпоном.

Містер Кленсі, автор детективних книжок, встав із крісла позаду Нормана Гейла і підійшов до задньої стіни салону. Витяг із кишені свого плаща карту залізничних шляхів Європи і повернувся до роботи: придумувати складне алібі для свого героя.

Містер Райдер, сидячи на кріслі позаду нього, думав: «Треба тримати ціну, але це буде нелегко. Не знаю, де знайти гроші для виплати наступних дивідендів... А якщо затримати виплату, нам кінець... От чорт!»

Норман Гейл підвівся і пішов у туалет. Щойно він зник за дверима, Джейн витягла дзеркальце і прискіпливо глянула на своє відображення. Трошки припудрилася і торкнулася помадою губ.

Стюард поставив перед нею каву.

Джейн подивилась у вікно. Під ними блищала синя вода Ла-Маншу.

Над вухом містера Кленсі загула оса — він саме висаджував свого героя із потяга о 19:55 у Царіброді, тож неуважно від неї відмахнувся. Оса полетіла досліджувати каву в чашках Дюпонів.

Жан Дюпон обережно від неї відхилився.

У салоні запанував спокій. Розмови стихли, думки точилися далі.

У самому кінці ряду, на кріслі № 2, мадам Жизель схилила голову. Можна було подумати, що вона спить. Але вона не спала. Не говорила і не думала.

Мадам Жизель була мертва...

РОЗДІЛ ДРУГИЙ

Моторозна знахідка

Старший стюард Генрі Мітчелл переходив від столика до столика й подавав пасажирам рахунки. За півгодини літак приземлиться у Кройдоні. Стюард забирав банкноти, складав срібні прибори, кланявся і дякував. Біля столика, за яким сиділо двоє французів, йому довелося затриматися на кілька хвилин: вони так розмахували руками, щось жваво обговорюючи, що заледве помічали його. «Та однак чайових від них не діждешся», — похмуро подумав стюард. Двоє пасажирів спали: невеличкий чоловік із пишними вусами